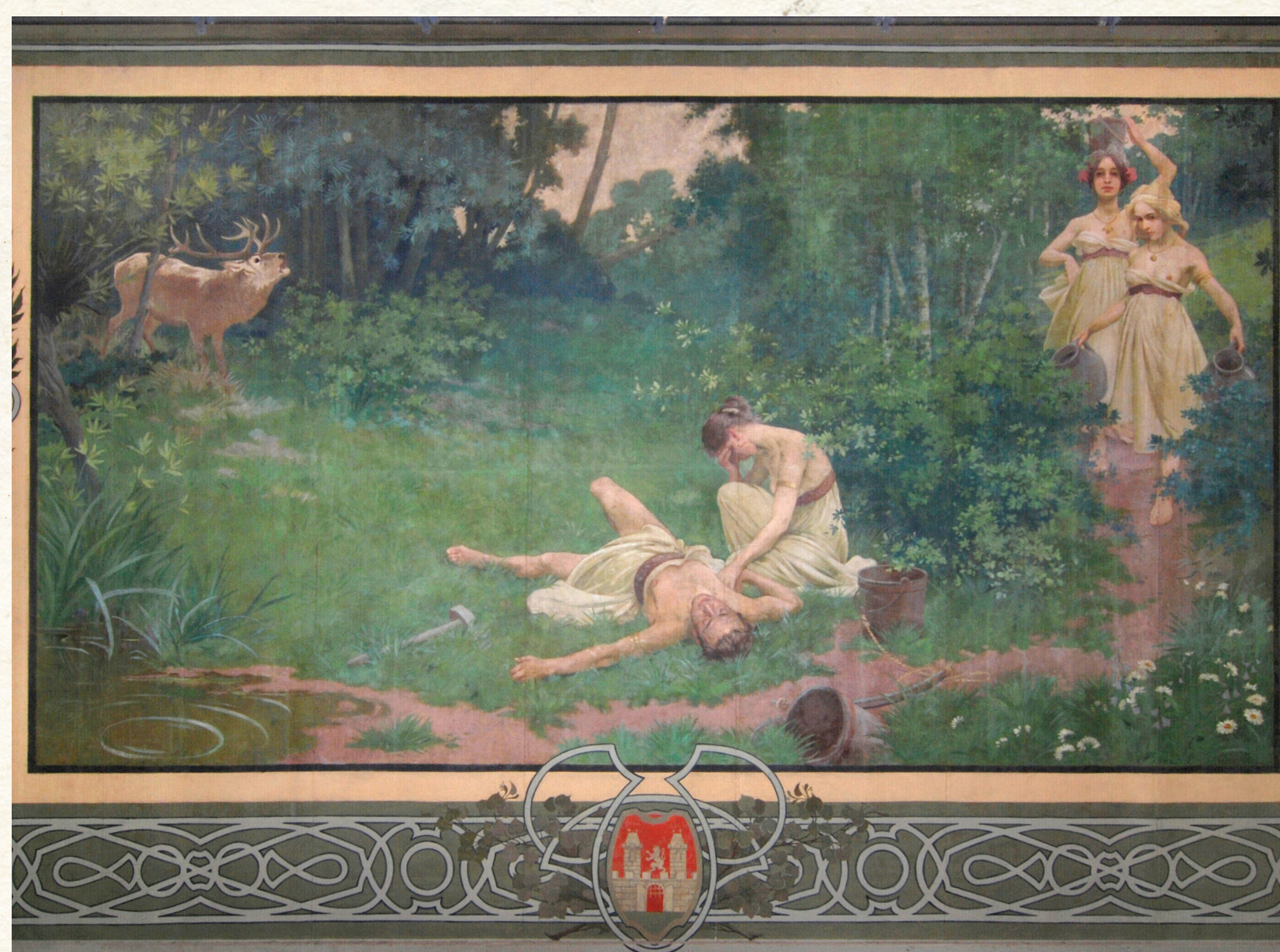

Malované opony

„Malované opony českého obrození [...] nesou hned několik jednoznačných poselství: především situují divadlo do národního (regionálního) společenství, do národní (regionální) historie (jakkoli mytologizované), často i do určité krajiny, chtělo by se říci „země-zaslíbené“, kterou obecnost navzdory idealizovanému pojetí (ba díky němu) poznává jako svou vlastní – jako svou vlast.“

Přemysl Rut

Opona byla v 19. století nezbytností pro každé divadlo, ať již profesionální, či amatérské. Její výzdobě byla věnována velká pozornost, zvláště pak volbě námětu. Na oponách v českých zemích se hojně objevují alegorické výjevy, vyobrazení krajiny české země, veduty měst a vesnic, ale i historické výjevy včetně námětů z dávné historie národa – např. příchod praotce Čecha, Libušina věštba nebo poselstvo přicházející k Přemyslu Oráči.

Vladimír Županský, opona s námětem z básně Jelen pro Hankův dům ve Dvoře Králové nad Labem, 1904. Foto: Ivo Mičkal

Gustav Paleček, opona s výjevem Libušina soudu pro orlovní v Provodově-Šonově, 1928. Foto: Jiří Němec

Augustin Němejc, opona Lumír pěje múzám ze zámeckého divadla na Zelené Hoře, 1885. Foto: Zelená Hora, Nepomucké noviny, 2006, č. 4

Ve výzdobách malovaných opon se uplatnily i náměty čerpající z Rukopisů. Zatímco vyobrazení **Libušina soudu** zdobí oponu orlovní z roku 1928 v Provodově-Šonově ve východních Čechách, na oponě v Hankově domě v nedalekém Dvoře Králové nad Labem je dodnes možné spatřit výjev čerpající z básně **Jelen** z Rukopisu královédvorského.

Zvláštní oblibě se těšila postava Lumíra coby bájného pěvce, který v imaginaci umělců nabýval podoby jakéhosi staročeského protipólu antického boha umění a múz Apollona. Autor opony pro Besední dům v Brně (od r. 1876 v Městské dvoraně ve Žďáru nad Sázavou, nyní je opona nezvěstná) znázornil **Lumíra s varytem** v rukou na pozadí krajiny s řekou Vltavou a Vyšehradem. Za vzor pro figuru pěvce mu posloužila socha Václava Levého z roku 1848.

Spolek ochotníků v Nepomuku si v 80. letech 19. století objednal pro své divadlo oponu u Augustina Němejce. Mladý nepomucký malíř navrhl a namaloval kolem roku 1888 oponu s námětem **„Lumír pěje múzám“**. Protože se však ukázalo, že ochotníci nemají dostatek peněz, aby mohli dílo zaplatit, zakoupila oponu vlastenecky cítilí kněžna Vilemína Auerspergová a nechala ji instalovat v zámeckém divadle na Zelené Hoře. Zde byla opona umístěna až do osudného požáru, při němž shořela.

Opona s postavou Lumíra pro Besední dům v Brně. Foto: Regionální muzeum města Žďáru nad Sázavou